

Sprawozdanie z audytu

Nazwa zadania audytowego: Ocena realizacji zadań merytorycznych i finansowych Zakładzie Usług Publicznych w Główczykach za 2024.

Data sporządzenia sprawozdania:

Sprawozdanie z audytu sporządzono 30.12.2025 r.

Nr zadania:4/2025

Termin przeprowadzenia zadania – listopad – grudzień 2025 r.

Audytór wewnętrzny – Katarzyna Jakubowska

Cel przeprowadzenia zadania:ocena funkcjonowania procesu windykacji należności w Zakładzie Usług Publicznych, w szczególności pod kątem jego zgodności z obowiązującymi przepisami prawa, skuteczności, efektywności oraz adekwatności stosowanych rozwiązań organizacyjnych i mechanizmów kontroli zarządczej.

Nazwa i adres komórki, w której przeprowadzono zadanie audytowe:

Zakład Usług Publicznych w Główczykach spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
ul. Słupska 21, 76-270 Główczyce.

Zakres przedmiotowy i podmiotowy zadania: Zakres przedmiotowy zadania audytowego

Zakres przedmiotowy zadania audytowego obejmuje ocenę funkcjonowania procesu windykacji należności w 2024 r., w szczególności pod kątem jego skuteczności, kompletności, terminowości oraz zgodności z zasadami gospodarności i należytej staranności.

Audyt koncentruje się na analizie rozwiązań organizacyjnych oraz faktycznie podejmowanych działań windykacyjnych, począwszy od momentu powstania należności, poprzez działania o charakterze polubownym, aż do czynności formalnych obejmujących postępowania sądowe i egzekucyjne.

Zakres przedmiotowy obejmuje w szczególności:

- sposób monitorowania należności oraz identyfikacji należności przeterminowanych,
- zasady i praktykę podejmowania działań przedwindykacyjnych,
- kryteria kierowania spraw na drogę postępowania sądowego,
- monitorowanie postępowań sądowych i egzekucyjnych,
- raportowanie informacji o stanie i skuteczności windykacji,
- identyfikację ryzyk związanych z dochodzeniem należności oraz ocenę mechanizmów kontroli wewnętrznej w tym obszarze.

Zakres podmiotowy zadania:

Zakres podmiotowy zadania audytowego obejmuje osoby uczestniczące w realizacji procesu windykacji należności w Spółce, w zakresie powierzonych im zadań i odpowiedzialności.

Audyt obejmuje w szczególności:

- odpowiedzialność pracowników za ewidencję i rozliczanie należności,
- pracowników realizujących bieżący monitoring płatności oraz działania windykacyjne,
- osoby podejmujące decyzje w zakresie kierowania spraw na drogę postępowania sądowego oraz egzekucyjnego.

Zakres podmiotowy audytu obejmuje również ocenę przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi pracownikami oraz skuteczność nadzoru zarządczego nad procesem windykacji należności.

Zastosowane działania i techniki

1. Zastosowane techniki:

- zapoznanie się z dokumentami dotyczącymi windykacji należności, w tym zestawień ściagalności, wykazów spraw sądowych, rejestrów wniosków o zapłatę zaległych należności oraz danych finansowych ujętych w sprawozdaniu finansowym za 2024 r., w celu oceny kompletności i spójności informacji;

- dokonanie analizy danych liczbowych dotyczących stanu należności, poziomu ich spłaty oraz dynamiki zaległości, ze szczególnym uwzględnieniem należności wymagalnych i przeterminowanych;
- przeanalizowanie funkcjonujących mechanizmów nadzorczych i kontrolnych w obszarze windykacji należności pod kątem ich skuteczności oraz kompletności.

Zadanie przeprowadzono zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 r. w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu (Dz. U. z 2018 r., poz. 506).

Przepisy i uregulowania w badanym obszarze:

Do przepisów powszechnie obowiązujących w badanym obszarze należą w szczególności:

- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości;
- Kodeks cywilny;
- Kodeks postępowania cywilnego.

Ustalenie stanu faktycznego wraz ze sklasyfikowanymi wynikami według kryteriów oceny ustaleń stanu faktycznego

Wysokie – największe ryzyko; prawdopodobieństwo/możliwość wystąpienia zdarzeń lub braku podjęcia działań lub realizacji działań niezgodnych z obowiązującymi przepisami; kategoria nieprawidłowości obarczonych bardzo poważnymi następstwami mającymi wpływ na funkcjonowanie jednostki; niezbędna niezwłoczna reakcja kierownictwa;

Średnie – umiarkowane ryzyko; słabe punkty systemu, nie mające tak istotnych implikacji, jak wymienione powyżej; usprawnienie ich pozwoli obniżyć ryzyko do akceptowalnego poziomu: działania naprawcze powinny nastąpić w ustalonym czasie.

Niskie – oznacza drobne uchybienia, błędy, sytuacje lub czynności, które wymagają poprawy w celu zapewnienia skuteczności lub efektywności działania; niska istotność w przypadku stwierdzenia ustaleń powinny zostać podjęte działania naprawcze lub monitorowanie ryzyka w zależności od decyzji kierownictwa (są to także uchybienia kwalifikujące się do wdrożenia w trakcie audytu).

Zalecenia będą dotyczyć zidentyfikowanych ryzyk, a kryteria oceny pozwolą na wskazanie stanu pożądanego, w celu wyeliminowania lub obniżenia ryzyka do akceptowalnego

poziomu. Rezultaty audytu określają dokonaną na podstawie obowiązujących przepisów ocenę stanu kontroli zarządczej w zakresie wymagań dotyczących stanu zgodności z przepisami prawa, aktualizacji dokumentów, upoważnień i aktów wewnętrznych regulujących procedury w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi.

USTALENIA

Zakład Usług Publicznych w Główczytach spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (zwany dalej „Spółką” lub „Zakładem Usług Publicznych”) został utworzony na podstawie aktu założycielskiego sporządzonego w formie aktu notarialnego, Repertorium A nr 24/2006, wraz z późniejszymi zmianami. Spółka prowadzi działalność na obszarze Gminy Główczyce, realizując zadania o charakterze użyteczności publicznej, a jej siedziba znajduje się przy ul. Słupska 21, 76-270 Główczyce.

Zakres działalności Spółki obejmuje szeroki katalog usług komunalnych, w tym w szczególności:

- pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody,
- odprowadzanie i oczyszczanie ścieków,
- działalność usługową związaną z zagospodarowaniem terenów zieleni,
- transport lądowy pasażerski miejski i podmiejski,
- działalność usługową wspomagającą transport lądowy,
- transport drogowy towarów,
- usługi pogrzebowe i działalność pokrewną,
- wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi,
- wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych,
- wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych.

Prowadzona przez Spółkę działalność charakteryzuje się znaczną liczbą odbiorców usług oraz cyklicznością rozliczeń, co w naturalny sposób skutkuje powstawaniem dużej liczby należności o zróżnicowanej wysokości jednostkowej oraz terminach płatności. Szczególne znaczenie

w strukturze działalności Spółki mają usługi w zakresie dostawy wody oraz odbioru ścieków,

które generują stałe, powtarzalne i masowe należności wobec odbiorców indywidualnych oraz instytucjonalnych.

Z uwagi na charakter działalności oraz realizację zadań o istotnym znaczeniu społecznym, Spółka zobowiązana jest do prowadzenia działań windykacyjnych w sposób zapewniający ochronę jej interesów finansowych, przy jednoczesnym zachowaniu zasad rzetelności, gospodarności oraz należytej staranności. Okoliczności te stanowią organizacyjne i przedmiotowe tło dla przeprowadzonego audytu procesu windykacji należności.

Celem audytu było przeprowadzenie szczegółowej analizy finansowej i procesu windykacji należności realizowanego przez Spółkę w roku 2024 oraz ocena, czy stosowane rozwiązania organizacyjne i faktycznie podejmowane działania zapewniają skuteczną ochronę interesów finansowych Spółki. Zakres audytu obejmował w szczególności należności z tytułu dostawy wody i odbioru ścieków, działania przedwindykacyjne, sposób ewidencjonowania, monitorowania i raportowania należności, a także ryzyka wynikające z braku sformalizowanych procedur.

Audyt przeprowadzono w oparciu o analizę dokumentów przedstawionych przez Spółkę, w tym zestawień ściągальności należności, rejestru wniosków o zapłatę zaległych należności, listy ponagleń zapłaty oraz danych finansowych zawartych w sprawozdaniu finansowym za 2024 r.

Z przedstawionych danych finansowych wynika, że w 2024 r. przychody netto ze sprzedaży usług wyniosły 4 827 837,01 zł, wobec 5 199 758,31 zł w roku poprzednim, co oznacza spadek przychodów o 371 921,30 zł, tj. o około 7,7%. W strukturze przychodów istotną pozycję stanowiły przychody z tytułu dostawy wody oraz odbioru ścieków. W 2024 r. przychody z dostawy wody wyniosły 909 567,12 zł (ok. 19% przychodów ogółem), natomiast przychody z odbioru ścieków ukształtowały się na poziomie 1 038 036,52 zł (ok. 21%). Łącznie przychody z tytułu wody i kanalizacji wyniosły 1 947 603,64 zł, co stanowiło około 40% wszystkich przychodów Zakładu Usług Publicznych.

Analiza struktury przychodów potwierdza, że działalność wodno-kanalizacyjna jest jednym z kluczowych obszarów generujących należności podlegające procesowi windykacji. Masowy

charakter tych usług powoduje, że nawet relatywnie niewielki odsetek zaległości przekłada się na istotną wartość nominalną należności przeterminowanych.

Na dzień 31.12.2024 r. wartość należności krótkoterminowych wyniosła 598 564,82 zł, wobec 823 000,27 zł na koniec 2023 r., co oznacza spadek należności ogółem o 224 435,45 zł, tj.

o około 27%. Należności z tytułu dostawy wody i odbioru ścieków stanowiły niemal 79% należności krótkoterminowych, co potwierdza, że głównym źródłem należności są usługi komunalne świadczone przez Spółkę.

Jednocześnie analiza wskaźników ściągальności wykazała, że w 2024 r. Spółka osiągnęła relatywnie wysoki poziom ściągальności należności, wynoszący 94% dla należności z tytułu wody i ścieków, 96% dla pozostałych usług oraz 96% łącznie. Na dzień 31.12.2024 r. występowały jednak należności wymagalne o łącznej wartości około 209,9 tys. zł. Audytor wskazuje, że sama wysokość wskaźnika ściągальności nie stanowi wystarczającej podstawy do kompleksowej oceny skuteczności windykacji, gdyż nie uwzględnia struktury wiekowej należności ani efektywności poszczególnych działań windykacyjnych.

W toku audytu ustalono, że proces windykacji w Spółce nie został uregulowany w formie formalnej procedury wewnętrznej. Działania windykacyjne realizowane są w sposób rozproszony, w oparciu o doświadczenie pracowników oraz bieżące decyzje organizacyjne. Brak procedury skutkuje brakiem jednoznacznych terminów podejmowania działań, brakiem mierników skuteczności oraz ograniczoną możliwością kontroli wewnętrznej. W ocenie audytora brak sformalizowania procesu stanowi istotne ryzyko systemowe.

Spółka prowadzi wykaz spraw sądowych, co potwierdza, że w przypadku braku dobrowolnej spłaty należności podejmowane są działania formalne. Jednocześnie stwierdzono brak określonych progów kwotowych kierowania spraw do sądu, brak terminów granicznych podejmowania decyzji o wniesieniu pozwu oraz brak analizy kosztów i efektywności postępowań sądowych. W efekcie decyzje o skierowaniu spraw na drogę sądową mają charakter uznaniowy.

Istotnym elementem działań przedwindykacyjnych jest lista ponagleń zapłaty wystawionych w okresie od 01.01.2024 r. do 31.12.2024 r. Analiza tej dokumentacji potwierdza, że Spółka podejmowała działania polegające na kierowaniu do dłużników wezwań do zapłaty

należności przeterminowanych. W 2024 r. wysłano ponaglenia obejmujące należność główną o łącznej wartości 939 018,53 zł oraz odsetki w łącznej kwocie 53 004,96 zł.

Jednocześnie z otrzymanej dokumentacji nie wynika istnienie sformalizowanych zasad określających moment wysyłki pierwszego i kolejnych ponagleń, częstotliwość ich kierowania, kryteria eskalacji działań windykacyjnych w przypadku braku reakcji dłużnika ani sposób dokumentowania skuteczności wysłanych ponagleń. Brak jednoznacznego powiązania listy ponagleń z dalszymi etapami windykacji, w tym postępowaniami sądowymi, ogranicza możliwość oceny efektywności tego narzędzia oraz utrudnia analizę wpływu działań przedwindykacyjnych na poziom odzysku należności.

Zestawienie struktury przychodów z danymi dotyczącymi należności oraz działań windykacyjnych wskazuje, że pomimo relatywnie wysokiego poziomu wpłat obszar dostawy wody i odbioru ścieków pozostaje szczególnie wrażliwy na powstawanie należności przeterminowanych. Wynika to z masowego charakteru usług, cykliczności rozliczeń oraz zróżnicowanej sytuacji finansowej odbiorców.

Analiza wskaźnikowa została przeprowadzona w celu pogłębienia oceny sytuacji finansowej Zakładu Usług Publicznych oraz identyfikacji zależności pomiędzy strukturą bilansu, poziomem należności a zdolnością Spółki do bieżącego regulowania zobowiązań. Wskaźniki finansowe stanowią uzupełnienie analizy bilansu i pozwalają na ocenę stabilności finansowej Spółki w ujęciu dynamicznym i relacyjnym. Płynność finansowa określa zdolność jednostki do terminowego regulowania zobowiązań krótkoterminowych. W przypadku Zakładu Usług Publicznych poziom płynności finansowej jest w istotnym stopniu uzależniony od terminowości wpływów z tytułu należności, w szczególności należności z tytułu dostawy wody i odbioru ścieków. Wskaźnik bieżącej płynności, odnoszący aktywa obrotowe do zobowiązań krótkoterminowych, wskazuje, że Spółka dysponuje aktywami umożliwiającymi pokrycie bieżących zobowiązań. Jednocześnie struktura aktywów obrotowych, w której dominującą pozycję stanowią należności krótkoterminowe, powoduje, że faktyczna płynność ma charakter warunkowy i zależny od skuteczności windykacji. Z danych bilansowych wynika, że w 2024 r. nastąpił istotny spadek wartości należności krótkoterminowych – z poziomu 823 000,27 zł na koniec 2023 r. do 598 564,82 zł na dzień 31.12.2024 r., tj. o 224 435,45 zł, co oznacza zmniejszenie stanu należności o około 27%. Zmiana ta ma pozytywny wpływ na ocenę płynności finansowej, gdyż wskazuje na poprawę poziomu odzysku należności lub ograniczenie ich narastania w porównaniu do roku

poprzedniego. Jednocześnie należy podkreślić, że pomimo spadku wartości należności ogółem, ich struktura nie uległa zasadniczej zmianie. Należności z tytułu dostawy wody i odbioru ścieków nadal stanowią dominującą część należności krótkoterminowych, co oznacza, że płynność finansowa Spółki w dalszym ciągu pozostaje w istotnym stopniu uzależniona od terminowości regulowania zobowiązań przez odbiorców usług komunalnych. W ocenie audytora analiza wskaźnika płynności potwierdza, że płynność finansowa Zakładu Usług Publicznych jest w znacznym stopniu uzależniona od prawidłowego funkcjonowania procesu windykacji należności, co zwiększa znaczenie działań przedwindykacyjnych oraz systematycznego monitorowania należności przeterminowanych. Analiza wskaźnika zadłużenia pozwala ocenić stopień finansowania działalności Spółki kapitałem obcym. Wskaźnik ogólnego zadłużenia wskazuje na umiarkowany poziom zadłużenia, typowy dla spółek komunalnych realizujących zadania infrastrukturalne. Jednocześnie wykazana strata netto za 2024 r. wpływa na obniżenie poziomu kapitałów własnych, co w dłuższej perspektywie może zwiększać udział finansowania zewnętrznego. Jednocześnie porównanie bilansu z roku poprzedniego do roku wskazuje, że w 2024 r. nastąpiło pogorszenie relacji kapitałów własnych do zobowiązań, co pozostaje w bezpośrednim związku z wykazaną stratą netto. Obniżenie poziomu kapitałów własnych, przy utrzymującym się poziomie zobowiązań, powoduje relatywny wzrost udziału kapitału obcego w finansowaniu działalności Spółki, nawet przy braku istotnego wzrostu nominalnej wartości zobowiązań. W kontekście płynności finansowej istotne znaczenie ma struktura zobowiązań. Dominujący udział zobowiązań krótkoterminowych oznacza, że Spółka zobowiązana jest do regulowania znacznej części zobowiązań w krótkim horyzoncie czasowym. Przy jednoczesnym wysokim udziale należności w aktywach obrotowych powoduje to zwiększoną wrażliwość na opóźnienia w wpływach pieniężnych. Analiza wskaźnika zadłużenia w ujęciu dynamicznym wskazuje, że w 2024 r. nie doszło do istotnego wzrostu zadłużenia nominalnego, jednak pogorszenie wyniku finansowego oraz spadek kapitałów własnych osłabiły bufor bezpieczeństwa finansowego Spółki. W praktyce oznacza to, że zdolność Spółki do finansowania działalności w sytuacjach nadzwyczajnych lub przy pogorszeniu warunków płynnościowych uległa ograniczeniu w porównaniu do roku poprzedniego. Analiza wskaźników rentowności wskazuje na pogorszenie wyników finansowych Spółki w 2024 r., co znajduje odzwierciedlenie w wykazanej stracie netto. Rentowność sprzedaży przyjęła wartość ujemną, co oznacza, że przychody ze sprzedaży usług nie pokryły w pełni kosztów działalności operacyjnej.

W kontekście struktury kosztów oraz charakteru działalności Spółki istotne znaczenie ma fakt, że nawet niewielkie pogorszenie ściągальności należności może dodatkowo obciążać wynik finansowy poprzez wzrost kosztów finansowych oraz konieczność dokonywania odpisów aktualizujących należności.

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa sytuacji finansowej Zakładu Usług Publicznych za 2024 r. wskazuje, że stabilność finansowa Spółki w istotnym stopniu uzależniona jest od skuteczności zarządzania należnościami. Pomimo relatywnie wysokiego wskaźnika ściągальności należności struktura aktywów obrotowych oraz poziom należności przeterminowanych powodują, że płynność finansowa pozostaje wrażliwa na opóźnienia w regulowaniu należności przez odbiorców usług.

Wskazanie słabości kontroli zarządczej oraz analiza ich przyczyn, skutki lub ryzyka wynikające ze wskazanych słabości kontroli zarządczej , zalecenia oraz opinia audytora wewnętrznego w sprawie adekwatności, skuteczności i efektywności kontroli zarządczej w obszarze objętym zadaniem.

W art. 68 ust 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych ustawodawca określił, że kontrolę zarządczą w jednostkach sektora finansów publicznych stanowi ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy. Celem kontroli zarządczej jest zapewnienie w szczególności zarządzania ryzykiem – istotnego elementu, zwłaszcza w odniesieniu do systemu zgodności z przepisami prawa, terminowości, aktów i procedur wewnętrznych Spółki.

Efektem przeprowadzonego zadania audytowego jest ocena stanu kontroli zarządczej w zakresie wymagań dotyczących zgodności z prawem i aktualizacji oraz stosowania aktów regulujących procedury w zakresie działalności.

Opinia audytora w sprawie stanu kontroli zarządczej w badanym zakresie zadania audytowego.

W trakcie programowania przedmiotowego zadania audytor dokonał na podstawie przeprowadzonej analizy ryzyka wyodrębnienia obiektów, które następnie zostały poddane badaniom. W przeprowadzonych testach (rejestrach) audytor każdorazowo wyodrębnił badanie adekwatności, skuteczności, efektywności systemu kontroli zarządczej. W celu identyfikacji elementów składowych i mechanizmów wzajemnie ze sobą powiązanych

procesów kontroli wykorzystano model kontroli wewnętrznej według COSO, przyjęty i stosowany w Unii Europejskiej i jednocześnie zalecany przez Ministerstwo Finansów do zastosowania

w jednostkach sektora finansów publicznych jako standardy kontroli zarządczej. W opinii audytora obszar kontroli zarządczej w Zakładzie Usług Publicznych w zakresie wymagań dotyczących realizacji zadań merytorycznych i finansowych funkcjonuje w sposób częściowo adekwatny, jednak wykazuje istotne ograniczenia w zakresie formalizacji.

W celu wzmocnienia systemu kontroli zarządczej oraz ograniczenia zidentyfikowanych ryzyk audytor zaleca:

1. Opracowanie i wdrożenie sformalizowanych procedur wewnętrznych, regulujących realizację kluczowych procesów merytorycznych i finansowych, w szczególności w obszarze windykacji należności.

Informacje o prawach i obowiązkach kierownika audytowanej jednostki.

Sprawozdanie niniejsze sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, jako sprawozdanie wstępne. Audytowany może zgłosić na piśmie, w terminie 7 dni od otrzymania sprawozdania, dodatkowe wyjaśnienia lub umotywowane zastrzeżenia dotyczące treści sprawozdania.

W przypadku zgłoszenia dodatkowych wyjaśnień lub zastrzeżeń audytor dokonuje ich analizy i w miarę potrzeby podejmuje dodatkowe czynności wyjaśniające w tym zakresie. Stwierdzenie ich zasadności w całości lub w części stanowi podstawę do zmiany lub uzupełnienia odpowiedniej części lub całości sprawozdania. W przypadku nie uwzględnienia dodatkowych wyjaśnień lub zastrzeżeń audytor przedstawia na piśmie swoje stanowisko wraz z uzasadnieniem. Brak odpowiedzi w oznaczonym terminie oznacza akceptację sprawozdania, co skutkuje zatwierdzeniem sprawozdania i uznaniem jego treści za ostateczną wersję. Adresatami sprawozdania końcowego jest kierownictwo Urzędu, drugi egzemplarz sprawozdania zostanie włączony do akt bieżących audytu.

Główny, dnia 30 grudnia 2025 r.

Katarzyna Jakubowska

AUDYTOR WEWNĘTRZNY

Katarzyna Jakubowska